I. 1

SUTÍKŠNA se zeptal mudrce jménem Agastja: Ó moudrý, osvětli mi prosím následující věc. Co vede k osvobození, je to práce nebo poznání?

AGASTJA pravil: Pták potřebuje k letu obě křídla a k nejvyššímu cíli, jímž je osvobození, vede obojí, práce i poznání. Samotná práce k osvobození nestačí a taktéž ani samotné poznání. Obojí dohromady však vytváří předpoklady pro osvobození. Odpovědí na tvou otázku bude příběh, který ti nyní budu vyprávět.

Žil jednou světec jménem Kárunja, jehož otcem byl Ágnivéša. Mladý Kárunja četl posvátné knihy a chápal jejich smysl, ale vůči životu se stal lhostejným. Když to Ágnivéša viděl, zeptal se syna, proč upustil od provádění svých denních povinností. Nato Kárunja odpověděl: „Svatá písma na jedné straně tvrdí, že člověk má až do konce svého života plnit příkazy v nich obsažené, a na druhé straně se v nich říká, že nesmrtelnosti lze dosáhnout pouze vzdáním se všech činů. Nevím si s tím rady. Co mám dělat, můj učiteli a otče?“ To řekl a odmlčel se.

ÁGNIVÉŠA odpověděl: Slyš, můj synu, budu ti vyprávět starou moudrost. Náležitě zvaž její poselství a pak dělej, jak se ti zlíbí. Kdysi za dávných časů seděla nebeská nymfa Suruči na jednom z vrcholů Himálaje, když vtom spatřila letět posla boha Indry, krále bohů. Na její otázku jí posel sdělil svůj úkol.

POSEL BOHŮ řekl: Mudrc a král Arištanémi přenechal království svému synovi a na hoře Gandhamádana se oddal přísnému odříkání a askezi. Když to bůh Indra uviděl, požádal mě, abych za ním poslal nebeské nymfy, které by ho odvedly do nebe. Král však chtěl znát výhody a nevýhody nebe. Řekl jsem mu, že v nebi se těm největším, prostředním i těm nejmenším ze zbožných smrtelníků dostane přiměřené odměny, a jakmile jsou plody jejich zásluh vyčerpány, vracejí se opět do světa smrtelníků. Král odmítl přijmout Indrovo pozvání do nebe a Indra mě za ním znovu poslal s žádostí, aby král dříve, než odmítne jeho nabídku, vyhledal pomoc mudrce jménem Válmíki.

Když byl král k tomuto mudrci uveden, zeptal se ho: „Jak nejlépe se může člověk osvobodit od zrození a smrti?“ Nato mu Válmíki začal popisovat rozhovor mezi králem Rámou a mudrcem Vasišthou.